

ניצוצי אור זידיטשונג

מאמרי נ"ק אדמו"ר מזידיטשונג שליט"א

גליון כ"ב

פרשת משפטים תשפ"ה

נתייסד ע"י כ"ק מרן אדמו"ר זצקלה"ה
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

עריכה: אברהם אבא צוקרמן
הגהה וביקורת: מרדכי בצלאל גולדברג
עיצוב ועימוד:

Koteret.imud@gmail.com

כולל זכרון יצחק זאב
זידיטשוב
Chicago Chassidische Kolllel

יוצא לאור על ידי קהל חסד לאברהם זידיטשוב
3135 W. Devon Ave.
Chicago IL 60659

לקבלת הגליון מידי שבוע באימייל, נא לשלוח אימייל ל-
nitzoitzei@gmail.com

ניצוצי אור זידיטשען

מאמרי כ"ק אדמו"ר מזידיטשען שליט"א

גליון כ"ב

פרשת משפטים תשפ"ה

נתייסד ע"י כ"ק מרן אדמו"ר זצקלה"ה
בנשיאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

תזכון הענינים

מאמדי הפרשה

מאמר א'

מאמר לא תבשל גדי בחלב אמו.....ז
ביאור פנימיות טעם איסור עירוב בשר וחלב שהוא עירוב דין ורחמים וטעם היתר
אכילת בשר אחרי חלב ולא להיפך וביאור דינא דתתאה גבר בבשר וחלב
של"ס פרשת משפטים תשפ"ב

מאמר ב'

מאמר מוסיף על הראשונים.....יח
יסוד ועיקר בעבודת השי"ת ובחינוך הבנים הוא הקביעות והעקביות בכל
דבר בלא שינוי
צפרא דשבתא פרשת משפטים תשפ"ד

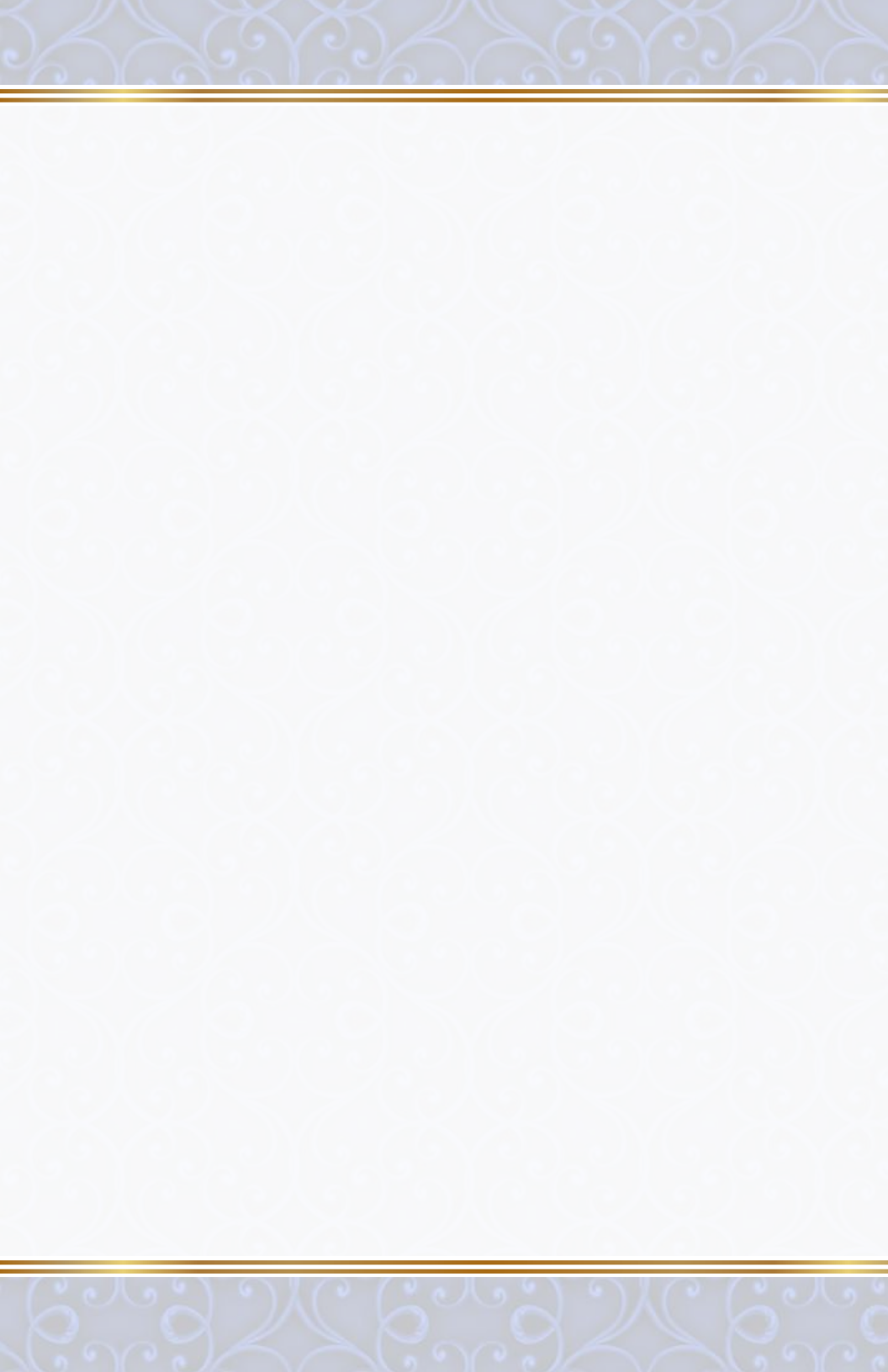
מאמדים חדשים

מאמר א'

מאמר גיבור כארי.....ז
הלימוד מדרכו של האריה בתקומה וגבורה אפילו אחד זמן רב של שינה ועצלות
והלימוד לראות כל אדם עצמו כל יום כאילו יצא ממצרים
צפרא דשבתא פרשת בא תשפ"ה

מאמרי
הפדשה

מאמר לא תבשל גדי בחלב אמו

ביאור פנימיות טעם איסור עירוב בשר וחלב שהוא עירוב דין ורחמים וטעם היתר אכילת בשר אחרי חלב ולא להיפך וביאור דינא דתתאה גבר בבשר וחלב

של"ס פרשת משפטים תשפ"ב

א.

שייכות וקשר בין הדברים, ויש לבאר ולהעמיק בענין זה.

והשייכות ביניהם מוכרחת, כי מצינו גם בפרשת כי תשא (שמות לה, כג-כו) את אותם עניינים גם כן בפסוקים קרובים זה לזה, והכי כתיב שם "שֶׁלֶשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרָה אֶת פְּנֵי הָאֵדֶן ה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' לֹא תִשְׁחַט עַל חֶמֶץ דָּם זָבָחִי וְלֹא יֵלִין לְבַקֵּר זָבַח חֵג הַפֶּסַח רְאֵשִׁית בְּכוּרֵי אֲדָמְתָהּ תִּבְיֵא בֵּית ה' אֱלֹקֵיךָ לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ", ומוכרח שיש איזה קשר וענין בין כל העניינים הללו.

...

והנה נתבונן באיסור אכילת בשר בחלב, דהנה קיימא לן מדינא (טור) ושולחן ערוך יורה דעה סימן פ"ט סעיפים א-ב) שמותר לאכול בשר אחר אכילת חלב, אבל אסור לאכול חלב אחר

בפרשת השבוע מצינו כמה פסוקים אחד אחר השני, כמה עניינים ומצוות שלכאורה אין להם שייכות זה לזה, דהכי כתיב "שֶׁלֶשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרָה אֶל פְּנֵי הָאֵדֶן ה' לֹא תִזְבַּח עַל חֶמֶץ דָּם זָבָחִי וְלֹא יֵלִין חֵלֶב חֲגִי עַד בִּקְרַר רְאֵשִׁית בְּכוּרֵי אֲדָמְתָהּ תִּבְיֵא בֵּית ה' אֱלֹקֵיךָ לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ" (שמות כג, יז-יט).

ויש להבין מה השייכות של המצוות הללו שנכתבו זה אחר זה, תחילה בענין שלוש רגלים, וממשיך בענין איסור חמץ בעת שחיתת הפסח, ואחר כך מצוות ביכורים שצריך להביא לבית המקדש, ומסיים באיסור שלא לאכול בשר בחלב, ולכאורה אין שום שייכות וקשר ביניהם, אבל הלא דברי תורה מדוייקים ומסודרים להפליא ובוודאי יש

שהבשר יהיה נשאר בין השיניים או שמנונית ויהיה אסור לאכול אחריו חלב, ואילו אחר חלב אין ענין זה שנשאר בין השיניים או שמנונית, ולא נגרם איסור לאכול אחריו בשר.

ויחד עם זאת יש להבין את המתנת ו' שעות דנהגינן אחרי אכילת בשר, מה עומק הענין בזה, ובסייעתא דשמיא אינה השי"ת ברעיוני חיזוק נפלא שאפשר להוציא מכל עניין איסור בשר בחלב ופרטי הדינים בזה.

אכילת בשר, וזה צריך ביאור, שאם האיסור הוא לערבב אכילתם יחד, אם כן היה צריך לאסור זה אחר זה באותו ענין, ומה נשתנה שהותר לאכול בשר אחר אכילת חלב.

ואמנם בוודאי על פי דינא מבואר הטעם (בנו"כ שם ובמפרשי הש"ס חולין קה. וברמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט' הלכה ח') שהבשר נשאר בין השיניים או כיון שיש בו שמנונית ונשאר בפה יותר, אבל עצם הדבר הזה צריך ביאור, מדוע באמת ברא השי"ת את העולם באופן זה

ב.

בסוד המיתוק.

"וכתב הרב המקובל מוה"ר ששון מרדכי ז"ל וזה לשונו, ונראה שלפי זה אם אכל חלב תחילה שהוא החסד נכנס תחילה, יוכל לאכול אחריו בשר קודם עיכול, דתתאה גבר, והחסד כופה את הדין הבא אחריו, מה שאין כן אם אכל בשר תחלה שנכנסו הגבורות והדינין תחילה, אסור לאכול אחריהם חלב כדי שלא יתגברו הדינין, אלא ימתין עד שיתעכל הבשר, שהוא אחר ששעות ויתבטל כח הדינין, ואז מותר לאכול חלב, עד כאן דבריו. ולכן צריך האדם ליוזר מאד באיסור

ונקדים להביא מאמר נפלא מספר בן איש חי (ריש פרשת בהעלותך) שביאר ענין איסור אכילת חלב אחרי בשר דווקא ושאינן איסור אכילת בשר אחרי חלב, וזה לשונו: "ובזה כתבו המקובלים ז"ל טעם לאיסור אכילת בשר בחלב, מפני שהבשר הוא סוד הדינים וכאמור לעיל, והחלב הוא סוד הרחמים כי הוא מספר ד' יודי"ן של שם הוי"ה דמלוי יודי"ן שהוא חסד, ולכן תערובת שלהם אסורה כאיסור לבישת שעטנז שמערב כוחות הדינים עם כוחות החסדים שלא בהדרגות ובלא משפט הראוי להיות

ואם כן לא עברו כל איסור אכילת בשר בחלב, ומה ענה להם השי"ת שעברו על איסור בשר בחלב.

וביאר היהודי הקדוש זי"ע על פי המאמר הנ"ל בטעם דין תתאה גבר, דהמלאכים טענו שהתורה צריכה להיות בשמים, ואם כן הם סבירא להו ד'עילאה גבר' כי כיון שהתורה תהיה בשמים, הרי הוא כמו ענין שהשמים יגברו על התחתונים, וזה ענין 'עילאה גבר', ועל זאת ענה להם השי"ת שכשהם היו אצל אברהם אבינו הם אכלו קודם חלב ואחר כך בשר, היינו שהם סברו אז 'תתאה גבר' שמותר לאכול קודם חלב ואחר כל בשר, ועתה סותרים עצמם וטוענים 'עילאה גבר', ונמצא על פי דעתם עתה שעברו איסור באוכלם אצל אברהם אבינו קודם חמאה וחלב ואחר כך הבשר, שהרי 'עילאה גבר' ואסור לאכול בשר אחרי חלב הגורם להתגברות הדינים על החסדים, ורק אם יתנו את התורה בעולם הזה, אז יהיה הדין 'תתאה גבר' ואז נמצא שלא עברו על איסור, ובזה נשתתקה טענתם.

ועל כל פנים הא חזינן דחלב הוא ענין של חסדים ובשר הוא ענין של דינים, ויש להגביר החסדים והרחמים על הדינים.

בשר בחלב, כי איסור זה רבו מאוד הלכות שלו וצריך לשמור הלכותיו על לוח לבו, כדי שלא יכשל ח"ו בשום דבר, והשי"ת לא ימנע טוב להולכים בתמים ורגלי חסידיו ישמור, עכ"ל.

מתבאר מדבריו שעירוב בשר בחלב הוא כמו כלאיים בין הרחמים והדינים, וזה כבר נזכר בכמה ספרי המקובלים ומובא בשם רבינו האריז"ל ועוד (ראה רקאנטי בפרשתן וכן בשל"ה הק' בתורה אור בפרשתן), והוסיף דברי המקובל מוה"ר ששון מרדכי ז"ל שלכן מותר לאכול בשר אחרי חלב כיון דתתאה גבר והחסד הרמוז בחלב גובר על הדין הרמוז בבשר.

ועל פי זה אימרה זו ביאר הרה"ק היהודי הקדוש מפרשיסחא זי"ע (נפלאות חדשות פרשת וירא ד"ה במדרש וכן בספה"ק קדושת היהודי לשבועות, וכן מובא בשם הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע בספה"ק לקט אמרי קודש לשבועות, ויש שכתבו כן גם משמו של הרה"ק רבי צבי הירש מרימינוב זי"ע) את ענין המשא ומתן שהיה למשה רבינו עם המלאכים (מדרש שוחר טוב תהילים ת, ב) שהמלאכים טענו 'תנה הודך על השמים' וענה להם השי"ת שאינם מקיימים התורה שהרי אכלו בשר בחלב אצל אברהם אבינו. ולכאורה הלא המלאכים אכלו קודם חמאה וחלב ואחר כך בשר כדכתיב בקרא,

ג.

לבאר שם הענין שבקרנן פסח אסור לבשל אפילו במים, עיי"ש מתיקות דבריו.

ועל כל פנים יש לברר באמת מדוע מותר לאכול ולבשל בשר עם מים, הלא גם המים יש בו ענין של חסד כמו חלב.

ובאמת לכאורה יש לשאול יותר, מדוע לא יהא מצוה לבשל בשר וחלב ולאוכלם יחד, שהרי אם החלב הוא חסד והבשר הוא דין, אם כן אם נבשלם באופן הראוי והמתוקן, הרי בכך נמתיק את הדינים בכוח הרחמים, והיה עדיף לכאורה שיהא מצוה לבשלם יחד, ואז נוכל על ידי המצווה להמתיק ולבטל את הדינים, כמו שידוע עבודה מיוחדת וגדולה היא לצדיקים להמתיק הדינים מעל ישראל.

ואחר ביאור זה שהענין הוא שלא לערב הדין עם החסד, מעתה יש להוסיף ולהתבונן בטעם ותכלית איסור אכילת בשר וחלב, וראשית יש להביא מכתב שכתב הגאון רבי שמעון סופר זצוק"ל אבד"ק קראקא בן הגה"ק בעל חתם סופר זצוק"ל, ונכתב להרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר זצוק"ל (המכתב הובא בספה"ק שיח שרפי קודש חלק ב' עמ' 431), וז"ל בתוך הדברים: "ונראה לעניות דעתי על פי הנ"ל שטעם איסור בשר בחלב שלא להגביר דינים הבשר על החסד החלב, וצריך לומר דהא דמותר לבשל הבשר במים, לפי שהמים חסד פשוט בלי תערובות דין כלל, אין כח בהבשר להתגבר [כמדומה לי כן כתבו תלמידי האר"י בשמו] וכו", עכ"ל, וממשיך שם לבאר לפי דרכו החילוק בין מים לחלב, ומוסיף

ד.

היא להתקשר ולהאמין בו יתברך בזמני צער ודינים, אבל זוהי העבודה המוטלת על איש ישראל בעולם הזה. ויש לדמות סדר עבודת התקשרות ואמונה בו יתברך בזמני

ולבאר כל הענין נראה לומר בדרך עבודה, דהנה האדם צריך לחזק נפשו ולקשר עצמו להשי"ת בכל מצב ובכל ענין, הן בזמני חסד והן בזמני צער ודינים, ואמנם בוודאי שיותר קשה ויגיעה רבה

הוא לשון של חיבור (ראה רש"י ואבן עזרא שם), והיינו שהשי"ת שמרומז בתיבת 'מלך' הוא נקשר ומתחבר אלינו על ידי האיסורים.

ובאמת אדם יכול להגיע להתקשרות והתחברות עם השי"ת בעבודת 'סור מרע' לאותו דרגה ומעלה כמו שיכול לזכות על ידי 'עשה טוב', שבכל אחד מהם יש מדרגות וזהירויות זו למעלה מזו, ואם מעמיק ומשכיל מדוע הוא שומר ונזהר מאיסורי התורה, מפני ציווי השי"ת עליו, הרי הוא יכול להתחבר ולהתקרב להשי"ת באופן זה.

ולמשל אדם שאוכל בשר, ועתה יש לפניו שש שעות של איסור אכילת חלב, הרי כל ששת השעות הללו, הם קשר וחיבור עם השי"ת, שבכל רגע מהם, הרי הוא עומד תחת איסור תורה, והרי הוא יכול על ידי זה להתחבר ולהתקרב להשי"ת.

ועתה יש להוסיף ולבאר בדרך זו, שלכן נאסר לאכול חלב אחרי אכילת בשר משך שש שעות, שהרי הבשר הוא מרמז על דינים כנ"ל, ואם כן יש בו עתה עבודת השי"ת שאפילו במצבים של דינים וקשיים, עדיין יש בידו הכוח להתחבר

חסד ובזמני דין לשני אופנים, שבזמני חסד ורחמים הוא בבחינת 'עשה טוב' שאז יכול לפעול ולעשות טוב ולהוסיף עוד ועוד מעשים טובים, תורה ותפילה וכו' מפני שהוא בזמן בהירות ואור, ויש בו כח להוסיף ולהתקרב להשי"ת ביותר.

ומנגד בעת צרות וקשיים, אז יכול להתחבר להשי"ת לכל הפחות בבחינת 'סור מרע', על ידי שזוהר ושומר עצמו שלא לעבור על איסורי תורה, הרי הוא פועל בעצמו טובה וקשר עם השי"ת על ידי זהירותו מאיסורים, ואמנם בוודאי עדיף ונכון גם להוסיף עוד מעשים טובים בבחינת 'עשה טוב', אבל בזמני קושי וצער, לכל הפחות יכול עדיין למצוא מסילות בלבבו לעבודת השי"ת על ידי שיעמיק וישקיע זהירות יותר בענייני 'סור מרע' להישמר מאיסורים.

ואכן ידוע מאמר מצדיקים בכלליות עניין איסורים, שלשון 'אסור' מכוון גם על 'אסיר' היינו שקשור ואזוק ומחובר כמו אסיר בבית הסוהר, והיינו שיש כוח בשמירה וזהירות מן האיסור, להיות מחובר וקשור ואסיר להשי"ת, ויש בזה רמזים בקרא דשיר השירים ^ו "מֶלֶךְ אֱסוּר בְּרֶהֱטִים", ש'רהטים'

מגיע אל האור ואל הבהירות, שהרי אם מאמין הוא שהכל לטובה, מיד סרים ממנו הצרות והקשיים.

ועוד יש לרמז בענין ששת השעות הללו בלשון הקרא (תהילים קמה, יד) "סוּמְךָ ה' לְכָל הַנוֹפְלִים", שלשון 'סומך' הוא כענין אות ס' שהוא במספר קטן מספר שש, ועל ידי שש שעות הללו ועבודת הכרת הטובה בקשיים ודינים המרומזים בבשר שגורם להמתנת שש שעות, על ידי זה 'סומך' ה' לכל הנופלים' - כל מי שמרגיש נופל בעצמו, שאינו רואה את חסד השי"ת עליו, אבל באותו זמן הוא יכול להתחזק בשמירה וזהירות מאיסורי התורה ולהאמין ולידע שגם במצבי דין וקושי, נמצא השי"ת עמו ורוצה בטובתו.

ולהתקשר להשי"ת, והאדם צריך להאמין ולדעת שכל מה שעושה עמו השי"ת הוא לטובה גמורה בשבילו, ועל ידי זה יוכל לעבור את הקשיים והדינים באופן שהוא מתחבר ומתקשר להשי"ת על ידם.

ולכן ברא השי"ת את טבע הבשר שהוא נשאר בין השיניים, כי עבודה זו של הבנה והשגה באמונה שלמה בו יתכרך במצבים של דינים היא יגיעה ארוכה שצריך האדם לעכל ולהשריש בנפשו היטב משך זמן מה, עד שיבין ויאמין בשלמות שהקשיים והדינים הם לטובתו ולזכותו, ובזה מבואר טעם המתנת שש שעות אחרי אכילת בשר, כדי שיעכל האדם היטב משך הזמן הזה שקשייו וצערו הם לטובה ולברכה, ורק אחרי שנפשו מלאה אמונה והכרה בטובתו של מקום, או אז

ה.

ולהבין את אמונת השי"ת שהכל לטובתו ולתכליתו.

ולצורך עבודה זו, מוכרח האדם שיהיה לו גם את בחינת החלב שזה מרמז על חסד ורחמים, ותיבת חל"ב הוא ראשי תיבות "לְהַגִּיד בְּפִקֵּר חֶסֶדְךָ" (תהילים צב, ג), ענין של בוקר שמרמז על בהירות ואור,

ובדרך זו נוכל לבאר היטב טעם איסור אכילת בשר בחלב, וטעם שרק החלב נאסר אחרי הבשר, ואילו אכילת בשר אחרי חלב מותרת.

אמנם, כיון שביארנו שהבשר מרמז על הקשיים והדינים, ועבודת האדם בזמן הקשיים הוא לעכל

בהשי"ת בעת קושי וצער.

ואמנם בוודאי חסד קל כל היום על האדם, וגם בזמנים קשים מאמינים אנו שהכל לטובה ממנו יתברך, אלא שאין אנו זוכים לראות את הטובה תמיד, ולכן צריכים מקודם להאמין בזמני חסד וטוב גלויים, בכדי שגם בזמני קושי וצער, נוכל להאמין בו ולדעת שגם זה ממנו יתברך לטובה.

וזה יש לומר הרמז בקרא הנ"ל "לְהַגִּיד בְּבִקְרַח חֶסֶדְךָ וְאַמוּנַתְךָ בְּלִילוֹת", שהוא דווקא בסדר הזה, קודם צריך האדם שיהא בו כוח ואמונה באופן של 'חלב' שהוא בבהירות הבוקר ובחסד גלוי, ואחר כך יכול גם לראות 'אמונתך בלילות' הוא הרמז לאכילת בשר שנאכל בלילה כנאמר (שמות טז, ח) "בַּתַּת ה' לָכֶם בְּעָרֵב בֶּשֶׂר לְאָכְלִי", ויש בו רמז לדינים וקשיים הנרמזים בתיבת 'לילה', ואחרי שיש לאדם אמונה ואור בהיר של חסד השי"ת הגלוי, אז יכול להאמין ולבטוח בו יתברך גם בזמני קושי וצער וגלות.

זמני טובה וחסד שאדם מרגיש שאך טוב וחסד טובבים אותו, ורק אחרי שיש לאדם את הטוב והוא מרגיש את אהבת השי"ת אליו, אבינו אב הרחמן המרחם עליו ורוצה להיטיב עמו, או אז יכול האדם להתחזק גם בזמני קושי ודין.

אבל קשה לדרוש מאדם שיתחזק ויאמין שהכל לטובה, אם מעולם לא הרגיש ולא קיבל שום טובה וחסד, ולכן הסדר הנכון הוא שקודם יאמין האדם בהשי"ת בזמני חסד ורחמים, ומתוך כך יוכל להתחזק ולהאמין גם בשעותיו הקשות זמני דינים וקושי.

ונמצא מבואר שדווקא אחרי אכילת חלב, שמרמז על חסד, אז יכול האדם לאכול בשר, שיוכל להאמין בו יתברך גם בזמני קושי ודינים, אבל אם יאכל קודם בשר, לא יוכל להגיע לתכלית העבודה הזו של קבלת הייסורים ואמונה בו יתברך, שהרי לא היה לו מקודם הבחנה נכונה של חסדו יתברך בגילוי, ולכן יקשה עליו להאמין

ו.

המצוה הזאת, לפי שהוא מטמטם את הלב, שהרי החלב נעשה מן הדם והדם מזגו רע ומוליד אכזריות,

רבינו בחיי כתב לבאר (בפרשתן) טעם איסור אכילת בשר בחלב, וזה לשונו: "ועל דרך הפשט טעם

השי"ת עליו בהם ולהבין שגם מהם יצא בסוף טובה וחסד.

וכמו שהחלב היה במקורו דם שהם בחינת דינים, אלא שבחסד השי"ת הוא נעצר ונעשה חלב בחינת חסד, כמו כן הבשר שהוא מרמז על דינים, גם הוא יתהפך וייעשה לחסד ולרחמים על האדם, אלא שצריך קודם להכיר בחסדי השי"ת בחלב, ולאחר מכן יוכל גם בשעת הדינים עצמם להאמין ולבטוח בו יתברך שיקרב היום והוא יראה את טובת השי"ת אליו.

ועתה ברור גם שאין איסור לאכול בשר עם מים, אף שגם המים כלול בו חסד, והיה מקום לומר שאסור לערבו עם בשר שהוא בחינת דין, אבל להנ"ל מבואר מאוד, שרק החלב ששורשו ויסודו היה כבר דינים ונתחלף ונעשה חסד, הוא זה שאסור לערבו שוב עם הדינים, אלא צריך ללמוד ממנו להכיר חסדי השי"ת, מה שאין כן המים שמעולם לא היה בו ענין של דינים וקשיים, ולכן לצורך תיקונו יכול להיות מעורב עם כל דבר.

ואחד מטעמי האיסור שבו, שאינו מקבל שינוי והתפעלות בגוף כשאר הדברים הנאכלים, ולכך טבעו הרע נשאר בתוכו מבלי שינוי, ואף על פי שנשתנה עכשיו מדם לחלב וקיבל שינוי והתפעלות שהועתק לדבר אחר, מכל מקום כשחוזר ומערבו עם הבשר, הרי חוזר לכח הדם וטבעו הראשון כבתחילה, והתערבם יחד מטמטם הלב ומוליד גסות ותכונה רעה בנפש האוכל, עכ"ל.

ובדרכו זאת נוכל לבאר ולהוסיף, שאמנם החלב הוא מרמז על החסדים והרחמים, אבל יסודו ושורשו אכן מגיע מהדינים, שהרי מקורו מהדם, ודם נעצר נעשה חלב (נדה ט. בכורות ו:), ומכאן מבואר טעם של איסור אכילת בשר בחלב, והקשינו לכאורה היה עדיף שיערב את הדינים עם החסדים כדי למתק את הדינים, אמנם כיון שהחלב יסודו מהדינים, הרי עתה מוטל על אדם שלא יערב האדם שוב את החסדים עם הדינים, שהרי חסדים אלו כבר נמתקו ונעקרו מן הדינים, וכעת העבודה היא לראות ולהכיר את חסד השי"ת בחסדים אלו, כדי שיהיה בו כוח ואמונה גם לזמנים קשים של דינים שעדיין לא נמתקו, שיוכל להכיר את טובת

בכל מצב, ואנו צריכים את העבודה הזאת של 'להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות' לעכל ולהשריש במשך שש שעות את האמונה בו יתברך, אחר שכבר הכרנו טובתו של מקום בעת החסד הגלוי וכנתבאר לעיל טעם אכילת בשר אחר אכילת חלב, שקודם נכיר טובתו הגלויה אלינו, ומכך נוכל להתחזק גם בזמני קושי ודינים בידיעה שסומך ה' לכל הנופלים, ואף שאין ניכר בשעת מעשה.

ובזה יבואר טעמא דדינא דתתאה גבר, היינו עבודת ישראל בעולם התחתון הזה, הוא גובר וחשוב יותר מהמלאכים בעליונים, כי כאן בתוך הקושי והדינים, מתחזקים ישראל להכיר בו יתברך ובטובתו ואהבתו אותנו, וזה חשיבות ומעלת העולם התחתון על פני העולם העליון - רק מפני שיש להם נסיונות וקשיים אלו, וזה הנחת רוח הגדול ביותר להשי"ת שמתגברים על החושך ומכירים בו יתברך מתוך החושך והצער, ולא כמו המלאכים שאין להם יגיעה כי הכל ברור ובהיר להם טובתו יתברך על כל הבריאה.

ובלכתך בדרך זו, נוכל להוסיף ביאור בדין תתאה גבר, שהבאנו דברי הספרים בטענת המלאכים 'תנה הודך על השמים' וענה להם השי"ת שאם כן היינו דסבירא להו דעילאה גבר, היינו שהעיקר צריך להיות כפי מה שרואים בעליונים, שם הוא מקור הרוחניות והקדושה, וממילא נמצא שאכלו בשר בחלב אצל אברהם אבינו ובוזה דחה השי"ת טענתם.

ולדרכינו יבואר, שבאמת בשמים ניכר ברור שכל הנהגת העולם הכל הוא רחמים וחסדים ואין שום רע ממנו יתברך, כי בכל קושי רואים את הטוב שיצמח מזה, ולכן לא שייכת עבודה זו של איסור אכילת בשר בחלב למלאכים, כי הם יודעים ורואים תמיד את חסדו יתברך על כל העולם, ואין הם צריכים את עבודת האמונה וההכרה בטובתו אף בזמני קושי.

ודווקא כאן בעולם הזה, שאנו בני העולם הגשמי והחומרי איננו רואים את הטוב הנסתר בכל דבר, ואנו צריכים עבודה זו להאמין ולבטוח בו יתברך ובטובתו עלינו

ה.

היה אחר יציאתם ממצרים, והנה יציאת מצרים הייתה באופן כזה של ניסים ורחמים שהיו לישראל אחר גלות וקושי ושעבוד נורא, ואמנם לכן נצטוונו במצוות שלוש רגלים יחד עם מצוות הביכורים ואיסור בשר בחלב, להורות שכמו שביציאת מצרים היה ענין זה של רחמים וחסדים שנמתקו כל הדינים והגלות, כמו כן הוא עבודת ישראל במצוות ביכורים ובשר בחלב להודות לו יתברך על הטובה, ועל ידי זה להמתיק הדינים, על ידי שמקבלים את הייסורים באהבה.

וגם נכנס כאן איסור אכילת חמץ, שהרי עיסה יכולה להחמיץ אלא שממהרים אפייתה קודם שתחמיץ, וזה בחינת 'דם נעכר נעשה חלב' שהיה יכול להיות דינים, אבל השי"ת ברוב רחמיו הפך את הדינים לרחמים ונעשה חלב, וכמו כן הוא עבודתנו להפוך השאור וחימוץ למצה שהיא בחינת רחמים.

ובכן, נקח נא חיזוק זה לזכור בכל יום, בעת שבא לאדם איזה קושי או צער קטן, שיזכור וידע שהכל בא ממנו יתברך לטובתו ולתכליתו, וכמו שאיסור בשר

והשתא דאתינן להכי נוכל לבאר היטב קשר הפרשיות, מצוות ביכורים לאיסור בשר וחלב שנאמרו זה לצד זה.

כי אכן רק אחר שנאמרה פרשת ביכורים שמהותה ויסודה הוא ההודאה להשי"ת על כל חסדו וטובו שצמחו פירותיו לתפארת, ואחר שיש בו הבנה ואמונה זו, חסד השי"ת הגלוי והברור, שזרע ועמל ויגע בשדהו, ועתה זוכה לראות פרי עמלו, פירות נאים ומהודרים וערבים לחיך, מעתה אחר הבנתו זאת, ושמתח מצוות הביכורים שמודה להשי"ת על כל הטובה, מעתה יכול להשכיל ולהשיג את איסור בשר בחלב, שאף בזמני בשר וקושי, יישאר לו אמונה וחיזוק שגם קשיים אלו הם לטובתו, וכפי שנכתאר שמקודם צריך האדם לראות חסדו יתברך בגלוי, ומכך יוכל ליקח חיזוק לנפשו אף בזמני קושי.

וכמו כן הוא עניין שלוש רגלים, שהרי כל המועדים הם זכר ליציאת מצרים, בחג הפסח יצאו ממצרים, וחג השבועות הוא המשך ומטרת יציאת מצרים לקבל התורה, וגם סוכות שהוא זכר לענני הכבוד,

בחודש אדר שנשמך גאולה לגאולה (מגילה ו:), ולזכות לראות בהירות אורו יתברך עלינו כמו שמרומז בחודש 'א-דר' שדר בו אלופו של עולם, ונזכה להיפטר מכל הצרות והקשיים והדינים, ויהיו לישראל רפואות וישועות, דחודש אדר בריא מזליה (תענית כט:). לראות חסדים מגולים וטובה שלמה מאיתו יתברך עלינו, עדי נזכה לעולם שכולו טוב ורחמים בביאת גואל צדק במהרה בימינו אכי"ר.

בחלב נוגע לאדם בכל יום, כמו כן צריך לחיות ולהתחזק בעבודה זו בכל יום.

ובפרט שנכנסים עתה לחודש אדר, ובחודש אדר יש ענין של קבלת התורה שהרי הדור קיבלה באהבה בימי אחשוורוש (שבת פח.), וכמו שמצינו שיש ענין אכילת מאכלי חלב בחג השבועות ונרמז בהו ענין הוצאת וגילוי חסדי השי"ת בעולם, כמו כן נזכה עתה

מאמר מוסיף על הראשונים

יסוד ועיקר בעבודת השי"ת ובחינוך הבנים הוא
הקביעות והעקביות בכל דבר בלא שינוי

צפרא דשבתא פרשת משפטים תשפ"ד

דרשה... אבל קשה פי כמה הוא להכין את הדרשה הזאת.. אמנם כיון שהנושא המדובר הוא בענין קביעות וסדר קבוע בכל דבר בלא שינויים, לכן ברשותכם אטול קורה מבין עיני לשמור את קביעות דרשה זו כתמידין כסדרם אף בשבת זו שנתארכה התפילה, ואקוה שהדברים יתקבלו באהבה.

ראשית דברי בהתנצלות קטנה על היות היום שבת ראש חודש והתפילה נתארכה מעבר לרגיל בכל שבת, ומן הסתם חשבו רבים שלא תהיה דרשה עתה, ובאמת גם לי הייתה מחשבה כזאת.

ובאמת אני צריך להיות הראשון לוותר בקלות על דרשה זו, מפני כי על אף הקושי לישוב ולשמוע

א.

זה אמרה תורה שצריכין להיזהר שלא להפסיק עליה והתרוממות גדולה זו, אלא להמשיכה ולקחתה עוד ועוד ולהוסיף אותה הלאה, וזה 'מוסיף על הראשונים' - שימשיך את האש קודש וחוזק הרוחניות הגדולה שהייתה לישראל בהר סיני הלאה, לזמנים הרגילים והפשוטים של העסק במשא ומתן ועבדים וקרקעות, שיהיו כולם על פי ה' ועל פי התורה בעבודת הקודש כמו שהיה עד עתה בסיני 'מה הראשונים

"וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִׁים לְפָנֶיךָ" (שמות כא, א).

וכתב רש"י ז"ל 'כל מקום שנאמר 'אלה' פסל את הראשונים, 'ואלה' מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני' עד כאן.

ושמא יש כאן מקום לרמוז נאה, הלא כלל ישראל עברו מעמד נורא הוד בהר סיני שהתרומומו למדריגה עילאה, פסקה זוהמתן והיו כמלאכים בקדושה עליונה, ועל

והסדר הקבוע, שאדם שהתחיל איזה ענין חזק וממשיך באותו אופן בהשתוות ובקביעות לאורך ימים, הרי מעשיו הרבה יותר מועילים וחזקים, מאדם אחר שעושה הדברים בכלבול, פעם כך ופעם כך, באופן זה או אחר ואין לו סדר קבוע וברור בכל דבר.

ובדורות הקודמים היה הרבה יותר נפוץ שנמצאים באותו מקום ואותו סדר למשך זמן רב, התפללו תמיד באותו מקום ובאותו זמן בקביעות ובסדר תמידי בלא שינוי, וקביעות עיתים לתורה תמיד הייתה מסודרת באותו סדר, ואילו בדורותינו צריכים כל העת חידושים ושינויים כדי להחזיק את הרוח ואת הנפש שיישאר בסדר הדברים הרגילים של יום יום.

כמו שיש חדשים לבקרים התעוררות ללימודים שונים, פעם מתחיל ללמוד דף היומי, ואחר כך מחליט בדעתו שיצליח יותר בעמוד היומי, ושוב משנה דעתו ללמוד משנה יומית או הלכה יומית וכו' וכו' מחליף חברותות ומקצועות, ונמצא עולה שכרו בהפסדו שנשאר קרח מכאן וקרח מכאן, כי סדר החיים מוכרח להיות מסודר ועקבי בקביעות חזקה לכל דבר.

מסיני אף אלו מסיני' באותה עליה וקדושה והתרוממות נוראה.

וזה יש לרמוז בתיבת 'ואל"ה' שהוא עולה כמניין מ"ב, מרמז על מ"ב מסעות ומצבים שיש לכל אדם בעולם הזה, כנודע מדברי הבעל שם טוב הקדוש (בספה"ק דגל מחנה אפרים פרשת מסעי) שכל איש ישראל עובר בימי חייו מ"ב מסעות וגלויות שצריך לתקן בהיותו עלי אדמות, ובכן בכל אלה המ"ב מסעות יהיה בבחינת 'ואל"ה' שהוא 'מוסיף על הראשונים' להמשיך אותה קדושה ועליה שיש לאדם בתחילת עבודתו, ויישאר בתמידות באותו אופן בעקביות ובסדר תמידי של התרוממות על פי ה'.

ומנגד אדם שאצלו הכל הוא כמו 'אלה' - שמתחיל תמיד דברים חדשים בלי המשך למעשיו הקודמים, הרי הוא 'פוסל את הראשונים', מרמז על ענין שאינו יכול להמשיך את הקדושה והעליה שהיה בה מקודם, והוא צריך תמיד להתעוררות והתחדשות בכל פעם בכדי להצליח מעשיו ופעולתו הרגילה כל יום, כי אין בו כח להמשיך הארת וקדושת העבודה שהיה בה אך תמול שלשום.

וזה עבודת מידת העקביות

ומעשיו קבועים בנויים ומיסודים על מה שכבר התחיל וממשיך מעשיו באותה קביעות ועקביות.

וזה נרמז בחילוק בין 'אלה' שתמיד מתחיל שוב ופוסל כל מעשיו הראשונים, לבין 'אלה' שיסודותיו

ב.

ממשנתו רגע אחד ולא דרש בשלום תלמידיו בכל שנותיו הארוכים בישיבה, הלא זה אך לפלא, אלא וודאי שהיה עוסק בתורה בשקידה, ואף על פי כן עונה ודורש בשלום תלמידיו ועיר פה וזעיר שם, ומדוע דווקא כאן לא היה יכול להיכנס לדרוש בשלום אשתו ובניו ואחר כך להמשיך לישיבתו.

אבל הביאור יש לומר, הלא כל חיזוקו לצאת ללמוד תורה בהיותו כבר כבן ארבעים היה רק על ידי המים ששחקו את האבן, כי מתחילה אמר רבי עקיבא לעצמו הלא אנוכי בן ארבעים - שהוא מספר של קביעות ויציבות, כנודע סגולת ארבעים ימי תפילה וארבעים ימי עבודת המידות, כפי שכתב הרה"ק בעל נועם אלימלך בצעטיל קטן ועוד - ואם כן בוודאי שלא אוכל עתה לשנות מעמדי לבן תורה, כי כבר ארבעים שנה הנני הולך בלא תורה. אבל מיד שראה את האבן שנשחקה תחת המים, הבין שאין העיקר הפעולות הכא והתם

אימרא נאה בין מגידים ודורשי מוסר נאמרה בענין זה על סיפורו הידוע של רבי עקיבא שיצא ללמוד תורה בהיותו בן ארבעים שנה אחר שראה את המים ששחקים את האבן (אבות דרבי נתן פ"ו), ואחר שנים עשר שנה חזר לביתו ושמע מעבר לדלת ביתו את אשתו מספרת לשכנתה שמסכמת לשולחו לעוד שנים עשר שנה בכדי ללמוד יותר תורה, ומיד החזיר פניו וחזר לישיבה לעוד שנים עשר שנה, והפליאה ידועה, מדוע לא נכנס אפילו לא לומר 'שלום עליכם' ולהיפרד כראוי, וכמה ביאורים נאמרו בזה, אם מפני שלא תעמוד אשתו בנסיון ולא תתן לו לילך שוב וכדומה שאר הסברים, אבל בעלי המוסר דרשו בזה שאינו דומה עסק התורה בישיבה של שנים עשר שנה ועוד שנים עשר שנה לעסק התורה ברציפות חטיבה אחת של עשרים וארבעה שנים שלמות ורצופות יחד.

ובאמת לכשנעמיק בדברים אלו יש להתבונן, וכי לא הפסיק

ולכן גם לא נכנס רבי עקיבא אחר שנים עשר שנים הראשונים - אפילו לא להפסיק רגע אחד מקדושתו שהשיג על ידי ריחוקו מכל ענייני העולם, כי אם ייכנס לביתו ולדבריו הגשמיים, הלא בוודאי יתקרב שוב לענייני העולם וישפיע עליו שלא יוכל להמשיך העקביות. וזה הענין שאינו דומה שנים עשר שנה ועוד שנים עשר לחטיבה אחת שלמה וארוכה של עשרים וארבעה שנים.

כי כמה טיפות מים בוודאי לא ישברו את האבן כלל, אלא רק על ידי קביעות הטפטוף טיפה אחר טיפה בקביעות חזקה באותו מקום ובאותו מידה משך שנים ארוכות אז נשחקה האבן, - ומוזה למד רבי עקיבא קל וחומר, שאם מים מחוררים דבר קשה על ידי קביעות חזקה בלא הפסק, כמו כן תחדור התורה ללבו לב בשר - אם רק יעשה פעולותיו בקביעות ובעקביות חזקה ואז יזכה להשיג את התורה.

ג.

להתפלל בישיבה דוקא. והנה שבת אחת שהיה חלש ביותר, הורה חתנו של ר' אליהו לבחור שבא לקחתו לתפילה, שיקחנו לבית מדרש קרוב מפאת חולשתו ולא ילכו לישיבה באותו יום, ובאמת היה ספק בכלל אם יוכל לצאת מהבית במצבו ההוא, אבל לכל הפחות זאת ביקשו לשמור עליו שלא ילך מרחק כזה. אבל מיד כשיצאו מהבית הקפיד ר' אליהו ואמר שהולכים לישיבה על אף הקושי, ולא עזרו כל תחנוניהם שניסו להניאו למען בריאותו וכו', ואז ענה לחתנו ששאל על מה המהומה והעקשנות לילך דווקא

הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצוק"ל היה מתעקש תמיד להמשיך עבודתו הקדושה אף בשנותיו האחרונים שהיה קשה מאוד והתגורר בבית חתנו כבנו - משפחת פינסקי - בשכונת 'בית וגן' שבירושלים, והיה אוהב להתפלל תמיד בישיבת קול תורה, במנין של בני הישיבה שהתפללו מתון מתון, והתפילה הייתה מרוממת בהיותה מלאה בני תורה שקבעו שם מקומם לתורה ולתפילה, ובימות החול היה נוסע עם הקא"ר שלקחוהו שמה לתפילה, אבל בשבת קודש הוצרך לילך מרחק מעט ועל אף הקושי והמרחק, התעקש ר' אליהו לילך

במקום מסוים קבוע, כי הם צריכים כל העת את השחרור והשינוי שמסויף על ליבם פתיחות והרחבת הדעת, אבל האמת היא שהקביעות מביאה הרחבת הדעת הרבה יותר מהשינויים כל העת.

וזה יש לבאר הטעם לקביעות מקום לתפילה שאמרו חז"ל (ברכות 1:): שאלוקי אביו בעזרו של מי שקובע מקום לתפילתו, מפני כי תפילתו הרבה יותר רמה ומיושבת באופן זה, ולא כאותם המתפללים בשטיבלאך כל פעם במנין אחר ובמקום אחר והולכים הילך והילך רצוא ושוב באמצע התפילה..

והזדמנות היא בשבילי עתה להודות לכל המתפללים הקובעים מקום לתפילתם כאן אצלנו בבית המדרש, וכמה מהמתפללים באים מרחק רב אף בחורף הקשה ועוברים כמה בתי מדרשים באמצע, אבל שומרים על ענין קביעות מקום לתפילה וזה מלבד גמול מיוחד נוסף של שכר הליכה, אשריהם ואשרי חלקם.

שם, ענה ואמר ר' אליהו, שבלי העקשנות והעקביות הזו, לא הייתי מגיע לאיפה שהנני עומד היום.

ועניין זה של עקביות וסדר מאוד מאוד מוסיף ומעלה את חשקת התורה והמצוות והשמחה בהם, וגם מוסיף בטחון באדם שיכול לעמוד נגד הנסיונות כי יש לו מסגרת ברורה וסדר חיים מלא בתורה ומצוות קבועים וחזקים, ויודע שאינו סתם הולך וסובב סביב כל פעם במהלך אחר, אלא הוא מכניס את עצמו לתוך מסגרת וקביעות ברורה, ועל ידי זה יש לו תכלית ושמחה ממלאכתו.

וזה צריך האדם להאמין בכוחותיו שלו עצמו ולידע שיכול לעשות קביעות וסדר, ואף להוסיף על הסדר עוד ועוד, והקביעות גם שומרת עליו מפני נפילות ונסיונות שצריך הכא והתם לסטות מן הסדר, שכל כמה שהסדר והקביעות חזקה יותר - היא שומרת עליו יותר שלא ירצה לשנותה.

וירידת הדורות גרמה שכהיום אי אפשר לומר לאברכים להתפלל

ד.

בענייני חינוך הבנים, הנה כי כן יבורך גבר שישכיל להשים דברים

ואחר שזה כבר כמה שבועות שמדברים בסייעתא דשמיא

הרגילות מתוך שמחה ואהבה, ולא מתוך מרירות ופארביס"ן שעושה מעשיו כמי שכפאו שד ואינו מסכים לשום תזווה וגמישות הנצרכים מאוד בחינוך הבנים, אבל העיקר האוירה והרוח בבית צריכה להיות בתוך סדר ומסגרת של עקביות ברורה בכל העניינים.

והנה אנו עדיין בתוך שבעת ימי האבל על ידידנו הוותיק - מיקירי מתפללי בית המדרש הלא הוא הרה"ח ר' יעקב לווינשטיין ע"ה שהיה מיוחד במידה זו של קביעות וסדר משך יותר מחמישים שנה! שהיה מתפלל באותו מקום ובאותו זמן ולומד עם אותם חברותות, ואף שהקשה עליו בשנותיו האחרונות, ולא היה תמיד עמנו כאן, אבל ככל שיכול היה שומר על קביעותו ועל סדר חיים עקבי וציב.

ולא היה אצלו רק באופן חיצוני של לבוא בזמן ולישב באותו מקום וכו', אלא אף בפנימיות נפשו היה כן, שהיה לימודו בסדר ובאופן ישר, ואם החליט להתחיל איזה אופן או דבר טוב, שוב לא הפסיק אלא קיים הדברים בשלמות לאורך זמן, תהא נשמתו צרורה בצרור החיים ויהיו הדברים לעילוי נשמתו ונוכה לילך בדרכיו הללו ולהתעלות בדרכי התורה.

אלו אל לבו בפרט בעת חינוך בניו, שיראו תמיד את קביעותו וסדרו בכל מעשיו.

ומרן אאמו"ר (שליט"א לרפ"ש) [וצוק"ל] היה אומר שאחד מהדברים הכי חשובים בחינוך הבנים הוא לנהל סדר ועקביות בכל דבר בחיים, אם זה בענייני תורה ותפילה או בערליכקייט וחיים על פי ההלכה הצרופה, או הליכות שבת ויו"ט, וענייני אכילה ודיבור וכדומה, כי ילד שרואה שאביו נוטה אחת למעלה ושבע למטה, כל פעם מתנהג באופן אחר, פעם מחמיר ופעם מקל, פעם מתפלל במהירות ופעם במתינות, הרי צמיחתו כבלבול ובחוסר השגה והבנה ברורה בסדרי ותכלית החיים וערכי המצוות ואופניהם המסודרים.

ועקביות החיים בבית, עושה רושם חזק ומחדיר את עוצם השגרה והקביעות שנשארים אצל הילדים לאורך ימים ושנים, ואפילו אם אחר כך יפול מעט, יתגעגע תמיד וירצה לשוב לסדר ולקביעות שראה בבית אביו, ומנגד בית מבולבל שכל פעם מתנהגים באופן אחר, הרי אין הילד חפץ ושמח לחזור לתלם ולשורה.

וכמובן שיש להיזהר שתהא

ה.

כנודע - שאין שום חילוק שמשנה את זמן השבת שחלה כל שבעה ימים בקביעות בלא הפסק.

וגם הוא שבת ראש חודש, שראש חודש הוא להיפך - ענין של שינוי והתחדשות, הולדת חודש חדש שנעשה רק על ידי שמקדשים אותו ישראל ומחדשים את החודש.

ובצירוף שני כוחות אלו, יש לנו ליקח חיזוק והתחדשות בחינת ראש חודש לדברים הרגילים והקיימים בחינת שבת, שהרי הדברים שעליהם דברנו שצריכים לעשותם בעקביות וברציפות, גורמים רגילות ונמיכות שהולכים תמיד לפי הסדר הרגיל, וצריך להכניס בהם גם כח התחדשות והתרוממות, שידע מעלת וחשיבות הדברים שעושה שיש לו עליה בקביעות ותמידות בהם, ובתוך הקביעות הרגילה יכניס התחדשות ושמחה של מצוה.

ויעזור השי"ת שיבואו עלינו ההשפעות הטובות של זה החודש שמרבים בו בשמחה, ויתרבו שמחות בקהלנו ובכל ישראל, עדי נוכח לראות בשמחת עולם על ראשנו בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, אכ"ר.

בפרשתן (כד, ז) כתוב שאמרו כל ישראל 'נעשה ונשמע', ואילו בפרשת יתרו נאמר (יט, ח) רק שאמרו 'כל אשר דיבר ה' נעשה', וצריך ביאור.

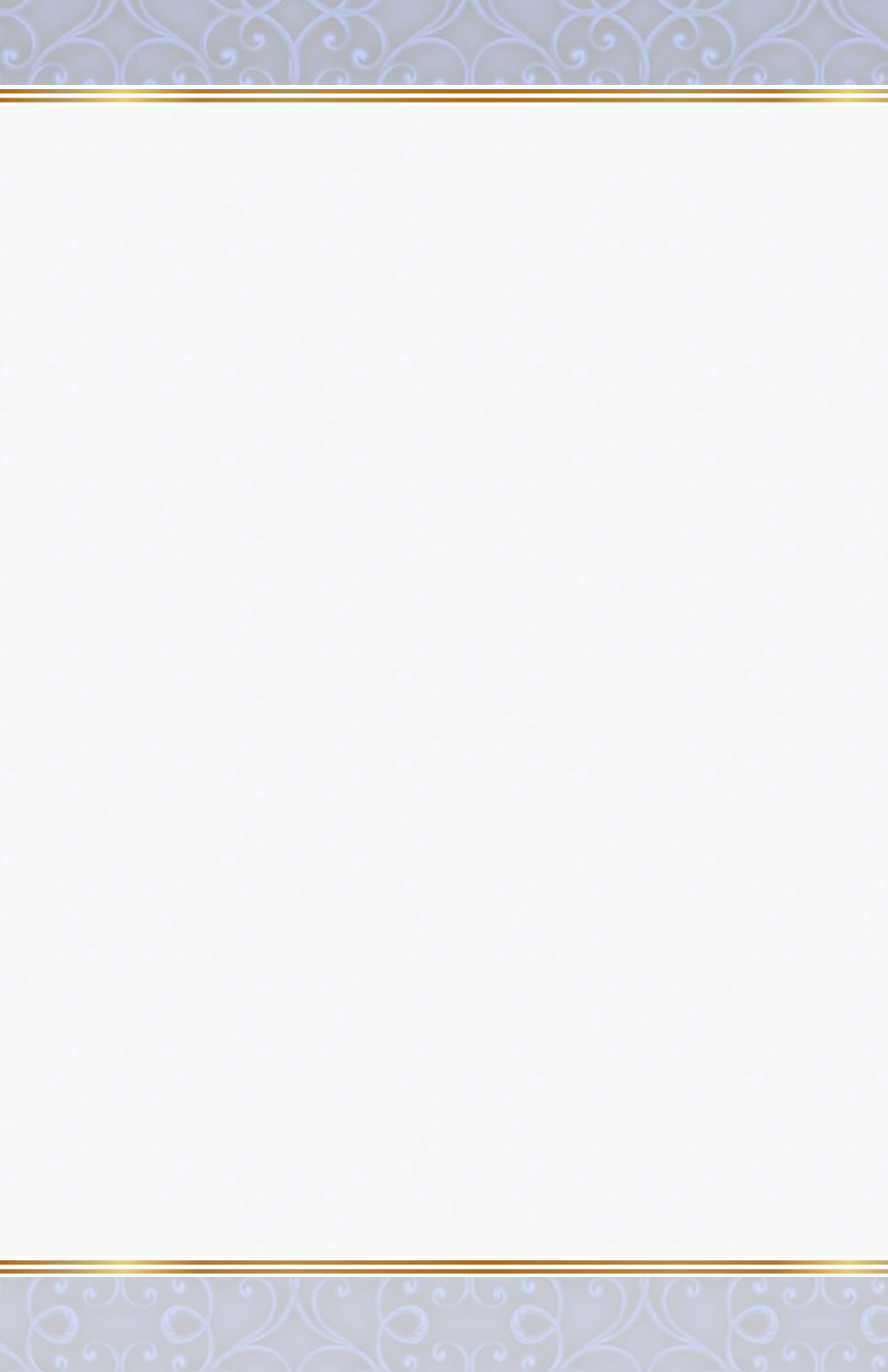
ויש לומר דמכאן רמז כי לפעמים קל לעשות פעולות בלא הבנה והשגה, וקל להתנהג באופן עקבי וקבוע באותו מצב ודרך אם אינו יודע ומבין את מעשיו, אלא הוא כמו רובו"ט שעושה מה שאומרים לו, אבל כיון שכבר יש 'נשמע' - שיש הבנה והשגה במעשים שעושה, שם הרבה יותר קשה להמשיך את העשייה באותו אופן וקביעות.

וזה הוא העבודה שיש ללמוד מפרשה זו, על אף שכל התורה פרוסה לפנינו כשמלה ויודעים אנו טעמי כל הדברים שעושים באהבה ובשמחה, אבל יש להיזהר ולהמשיך לעשות אותם העשיות באותו עקביות וקביעות רצופה כמו עשייה שאין בה הבנה, כי עיקר שלמות העבודה היא בהיותה קביעה וקיימא רצופה וממשכת לאורך ימים.

ובשבת זו יש לנו סיוע מיוחד לענין זה, כי עתה הוא גם שבת שהוא ענין של קביעה וקיימא

מאמרים
חדשים

מאמר גיבור כארי

הלימוד מדרכו של האריה בתקומה וגבורה אפילו
אחר זמן רב של שינה ועצלות והלימוד לראות כל
אדם עצמו כל יום כאילו יצא ממצרים

צפרא דשכתא פרשת בא תשפ"ה

א.

התנהגותו ותכונותיו וכו'.
בחזרום הביתה נגש אלי בני
כמר זושא ני"ו ושאלה בפיו,
הלא האריה יושן כמעט כל הזמן,
בקושי רואים אותו הולך ועושה
איזה פעולה, רק רוב הזמן הוא
יושן ושוכב, ואפילו אם הוא ער
הוא מרבה לפהק ולהראות סימני
עייפות ושינה.. ולכאורה הלא
תחילת הליכותיו של איש ישראל
פתח בריש שולחן ערוך אורח חיים
"יתגבר כארי לעמוד בכוקר לעבודת
בוראו, שיהא הוא מעורר השחר",
ומה התגברות יש בו באריה, הלא
האריה נראה כעצלן נורא שבקושי
מזיז עצמו ורוב הזמן רובץ ושוכב,
ומה הדמיון להתגבר כאריה. ואכן
שמתי לבי לצדקת דבריו, שמעולם
לא העמקתי באמת שאכן האריה
הוא עצלן נורא שאינו מזרז עצמו
כלל, ומדוע אמרו להתגבר כארי

מאמר העולם 'ווי קלענער דער
עולם, איז גרעסער די שמחה' וזה
מתפרש בכל מיני אופנים וזמנים,
והכי נמי יש לומר בתקופה זו
שציבור גדול נסע בימים הללו
לפוש בתקופת בין הזמנים של
החורף, אבל כאן השמחה גדולה
יותר, כי כל אחד שנשאר ונמצא
פה, נחשב ונערך הרבה יותר, וכל
אחד הוא יותר אחוז מבאי בית
המדרש וממילא השפעתו גדולה
יותר.

...

אשיח נא לפניכם התעוררות
נפלאה שהייתה לי בשבוע העעל"ט
בימי בין הזמנים הללו, אחר מעשה
שהיה, היה זה בעת שהילדים ובני
המשפחה הלכו לבקר ולראות את
גן החיות, וכמובן התעכבו אצל
האריה מלך החיות ובחנו את

לעבודת הבוקר.

ואמרתי אם חכם בני, ישמח ליבי גם אני, להתבונן מעט ולבדוק את מהות האריה ותכונותיו ומדוע השוו גבורתו ועבודת הבורא לעורר השחר דווקא כמו אריה, ואינה השי"ת לידי ידיד נאמן שהביא לי את הידע והספרים, חכמה בגויים תאמין, מה שכותבים החוקרים על התנהגות האריות וסדר יומם וכו', והקושיא רק הלכה ונתעצמה.

והטו אוון לדבר פלא זה, דרכו של אריה הוא לישון הרבה מאוד, והוא ענין פלא, האריה אינו מסתפק בשש או שבע או שמונה שעות שינה, אף לא בעשר או שנים שעות, אלא דרכו של אריה רגיל הוא לישון בין עשרים לעשרים ושתיים שעות בכל יום!! כמלך שמחד רגוע ובטוח שכל צרכיו יתמלאו, ומנגד אין לו באמת שום

דאגה על נתיניו, כי הם רק חיות... ועל כל פנים רובא דרובא של יומו מלא בשינה ועצלות.

ועתה הקושיא תימה גדולה היא ביותר, וכי מאותו עצלן כאריה שרוב היום יושן ורובץ, ממנו נקח לעבוד את ה', הלא הוא יושן כמעט כל היום והלילה, ועליו נאמר שהוא מתגבר בבוקר, והלא הוא ער בקושי איזה שלוש או ארבע שעות, והוא תימה ופלא גדול.

ואכן הפלא הזה תפס את מחשבתו מאוד בימים האחרונים, אבל כלל ידוע הוא שככל שהקושיא חמורה יותר ומהפכים בה וחושבים עליה יותר ויותר, כך מגיעים אכן לעומק הנכון ולביאור הענין, ובס"ד זכיתי לעמוד על יסוד נפלא ולימוד מוסר השכל עצום מדוע אמרו חכמים ללמוד דרכיו של הארי בקומם בבוקר.

ב.

עשרים ושתיים שעות איך הוא מרגיש... טבע הנפש הוא לחשוב בצורה של שפלות וייאוש, והלא ממילא כבר ישנתי כל כך הרבה ומה לי עכשיו למהר ולקום, והלא כל מהותי הוא שינה ועצלות, ומה יוסיף לי שעתה אקום כלל.. [איך בין

ביאור ההשוואה לעמוד בבוקר כמו אריה, יש לומר כוונת הדברים, דאדרבה, דווקא משום עצלותו וריבוי שעות שנתו, כמעט על שעות היום והלילה, דווקא לכן יש לבדוק תכונתו בעת קימתו משנתו, ונתאר לעצמנו מי שישן

צריך להיות בהלך מחשבה זו שיסתכל רק לעתיד מה שצריך לעשות, בלא שישפיע עליו מה שהיה מקודם, כי אם יחשוב כל העת מה היה מקודם, וכל המכשולות שעבר והמצב רוח והעצלות שהיה לו, לא יוכל להתקדם ולהתחלף למצב יותר טוב, ולכן צריך תמיד לחשוב באופן של 'מה אני צריך לעשות עתה ברגע זה' בלא שום שייכות למה שהיה מקודם, ובכך יוכל להתחדש ולהתקדם למצב אחר ועדיף ממה שהיה מקודם.

וזהו מהות תכונתו של הארי בעת שקם משנתו הארוכה, פתאום הוא נמצא בכוח מין ברעין וחוזק עצום של גבורה, כאילו לא ישן עתה כלל ולא היה עצלן נורא בעשרים שעות האחרונות... אלא פתאום הוא רץ ומזדרז לטרפו בגבורה וחוזק נוראים!

ואת זה צריכים ללמוד מהאריה כדברי השולחן ערוך "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו" - היינו שלא יהיה שום קשר בין שנתו או מצבו בלילה למה שצריך לעשות עתה, אלא יעמוד בבוקר בגבורת ארי לעשות את מה שצריך לעשות עתה בשלמות הגבורה והכוח.

אינגאנצען פארשלאפן!], ואף אם אין לו ברירה אלא לקום ממיטתו, הרי טבע הדבר הוא שיקום בעצלתיים ובהרגשה של עצבות ועצלות ולא בשמחה וחשק כלל.

אבל כאן בא הלימוד מהאריה מלך החיות, האריה יושן עשרים או עשרים ושתיים שעות, אבל בעת שצריך לקום להביא טרף לביתו ולעשות את הפעולות שהוא צריך לעשות באותם כמה שעות, הרי הוא שוכח לגמרי מכל מה שהיה מקודם, מצב רוחו הישנוני שהיה בו כל כך הרבה שעות, ועתה פתאום הוא מתרומם בקול שאגה ותקומה נוראה, כאילו שבכלל לא ישן ולא היה במצב של עצלות כל כך, אלא גבורתו מתעצמת ומתגברת על כל הסביבה.

זהו אם כן הלימוד הגדול מהאריה אופן הזריזות לעמוד בבוקר, שלא יחשוב אדם מה היה אמש, ולא איך ישן בלילה, אלא ידע שעתה מתחיל בוקר חדש, בלי שום קשר ושייכות למה שהיה קודם, עצלותו ושנתו הארוכה, אלא עתה צריך להתחיל מחדש ולהתגבר בשמחה להתחיל היום בגבורה ובעוצמה.

ובאמת לא רק בשעות הבוקר שעומד ממיטתו אלא כל החיים

וכמאמר התנא באבות (פרק ה משנה ב) "יהודה בן תימא אומר, הוי עז כנמר וקל כנשר ורץ כצבי וגיבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים", שכל מעשיו בכל עת יהיו באותה גבורת ארי – שבכל עת הוא גיבור במעשיו, בלא שום שייכות למה שהיה ברגע אחד קודם.

ובזה נוכל לבאר היטב סיום דברי השולחן ערוך "שיהא הוא מעורר השחר", היינו שיעורר בתוך תוכו כוחות נפש וגבורה כארי, לעורר בנפשו שעתה הוא עת 'שחר' בהירות ותקווה ואור של בוקר, ולא שיקום כמו שהלך לישון בבחינת 'לילה' וחושך, אלא שעתה יעורר את בחינת השחר בקרבו להתחדש לעבודתו בבהירות השחר, בלא נפקא מינה מה היה אמש ואיך עברה עליו שנתו ולילו, וזה כוחו של הארי שאחר קימתו משנתו, אין הוא חושב על העבר כמה שעות ישן, אלא עתה הולך לדרכו בגבורה וחוזק, וכן באיזה עניינים שהיה בבחינת 'ישן' שלא עשה ופעל כלום והיה עד עתה בבחינת 'חושך', אבל האדם יכול לעורר בהם אור חדש בבחינת 'שחר'.

ואת זה צריך האדם לעשות בכל עת, לא לחשוב 'אני כבר ממילא במצב גרוע, אני כמו יושן בעבודת השי"ת, אני כמו יושן במדרגת התפילה', וכו' פיתויי היצר כאילו כבר אי אפשר לשנות ולהתחיל מחדש במדרגה אחרת טובה יותר, וזה צריכים ללמוד מהאריה שבכל בוקר, אחר כל כך הרבה שעות שינה ועצלות, הרי הוא קם בגבורה ושאגה לעשות צרכיו ולטרוף את כל הקמים עליו!

ולכן נקבע יסוד יקר זה בתחילת השולחן ערוך, להורות שכל מעשי האדם בכל חייו עלי אדמות יכול תמיד לשנות עצמו לטובה, הן בשינוי במעשה, או בשינוי במחשבה, ובעיקר במחשבה על עצמו, שיאמין בכוחותיו שלו עצמו ויכיר שיש בו כוח להיות כארי שלא חושב כלל על מה שעשה עד עתה, אלא מרגע זה הרי הוא עומד בגבורה איתנה ובשינוי עצום בתקומה חדשה בכל יום, ואפילו אם אינו רואה ואינו מרגיש שיש בידו הכוח הזה, והיצר מכניס לו כבדות ונמיכות שכבר אין לו כוח לשינוי, אבל האמת היא שכל אחד יש בו כוחות הללו, ורק צריך להאמין בכך, ולפעול בדרך הגבורה הזאת.

וזהו השגת ענין יציאת מצרים, שידע האדם בידיעה ברורה ושלמה, שאין הוא משועבד וקשור אף פעם למה שהיה במהותו עד עתה, כי רק ברעיונו ובדעתו הוא משכנע את עצמו שיש לו תכונה ומידה כזאת וכזאת, ולא שייך בשבילו לשנות עצמו ולהיות אדם אחר, אבל באמת יכול כל אדם להחליט על שינוי שעושה, ומאז הוא במצב אחר ודרגה אחרת, ויש בו כוח לשינוי זה, אלא שצריך להאמין בכח 'יציאת מצרים' הזאת שיכול לצאת ממה שהיה ולהיות אדם חופשי שאינו משועבד לתכונותיו ולמידותיו שהיו לו עד עתה.

וכמו שידוע חידושו של מרנא החתם סופר (דרשות לפסח שנת תקס"ט דף רס"ב ד"ה ואמר), וכן בדרשות לשבת הגדול שנת תקס"ט (דף רל"ט ד"ה וזה שכתב), וכן בדרשות לפורים שנת תקס"ו (דף קצ"ח ד"ה אחז"ל), וכן כתב הרה"ק בעל התניא בספרו (פרק מ"ו עיי"ש), שכמו שיש חיוב זכירת מצרים כל יום, כך צריך האדם לראות את עצמו בכל יום כאילו הוא היום יצא ממצרים ממש, ולפי דברינו לעיל נמצא שזה ממש דברי השולחן ערוך 'יתגבר כארי לעמוד בבוקר' היינו שלא יחשוב

גבורה זו יצר ופעל השי"ת לישראל במצרים, דהלא מצינו דברי חז"ל (מכילתא יתרו א') שמעולם לא ברח עבד ממצרים קודם שיצאו משם בני ישראל, וביאר בזה הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זצוק"ל⁽²⁾ שאין הכוונה שהיו חומות גבוהים או שמירה מעולה שלא יכלו לצאת ממצרים, אלא קליפת מצרים הייתה בהם תרבות ולימוד לעבדים שהם בעצמותם מהות של 'עבד' שאין לו שום דעה עצמית ולא שייך שום דרך בעולם שיהא הוא אדם חופשי ועצמאי, וכל כך החדירו להם לעבדים כוונה זו שהם במהותם עבדים ולא שייך בשום אופן שבעולם שיהיו 'אדונים', לכן אפילו לא ניסו לברוח או לשנות מצביהם, כי היו בטוחים שאין להם שום עצה ומהותם הפנימית הוא מהות של עבד שאי אפשר שלא יעבוד את אדונו.

והשי"ת ביציאת מצרים היה צריך להחליף את כל מהלך מחשבתם של ישראל ששייך שיהיו אנשים חופשיים ופטורים מן העבדות למצרים, וזה היה רעיון ומחשבה חדשה שמעולם לא שמעו ולא הרגישו במצרים כזאת.

עתה, וממילא הוא יכול לנסות עבודת השי"ת חדשה ובחינות גבוהות וחדשות שמעולם לא חשב שיכול להגיע לשם.

ואם עד עתה היה לו לאדם חשכות וגלות, קושי וכבדות בבחינת 'וימש חושך' שהרגיש את החושך הנורא האופף אותו, אבל זה היה קליפת מצרים שנתנו לעבדים להרגיש כאילו אין שום אופן ודרך לצאת משם, השעבוד הוא מוחשי ומוצק, כבד ואמיתי - 'וימש חושך' אין שום דרך לעבור אותו ולצאת משם, אבל עתה ביציאת מצרים גילו ישראל את אור הבוקר, בהירות של עולם חדש, שתמיד יכולים לצאת מכל מצב ולהתחיל בגבורת ארי מעלות נפלאות ודרכים חדשים בעבודת השי"ת.

מה שהיה אמש וכמה הוא בבחינת ישן ונפול, אלא יתגבר להתחיל עתה מצב חדש, וזהו באמת יציאת מצרים, שעתה ממש הוא יוצא ממה שהיה עד עכשיו והוא מתחיל מצב חדש לגמרי.

ויש לדייק בלשון 'יתגבר כארי' ולא כתוב 'יקום כארי' כי אין הכוונה דווקא על עצם הקימה, אלא על ההתגברות לשנות כוחות נפשו מכאן והלאה, שיאמר לעצמו שאינו אותו אדם, אלא עתה הוא מתגבר ומתחיל ענין חדש לגמרי, בלא שום חילוק מה שהיה עד עתה. ובאופן זה יכול האדם להצליח בדברים שמעולם לא חשב כלל שיכול לעשותם, כי הוא מתגבר ואינו מקשר מעשיו למה שהיה עד עתה, ואם יודע שמעתה הכל חדש ושונה, הרי זהו הקיום למעשה של ההרגשה כאילו הוא יוצא ממצרים

ד.

ע"כ.

ויש לרמז בזה לימוד נפלא לעבודת השי"ת, דאף שאדם יודע שהוא 'צר מלאחריו' היינו 'אחוריו' הוא מה שהיה עד עתה, והוא יודע ומכיר שפלות עצמו ומצבו הנמוך שהיה בו עד עתה, אבל אף על פי

במתניתין מידות (פרק ד' משנה ז') תנינן גודל החדרים בבית המקדש: "ההיכל צר מאחריו ורחב מלפניו ודומה לארי שנאמר (ישעיה כט) 'הוי אריאל אריאל קרית חנה דוד', מה הארי צר מאחריו ורחב מלפניו, אף ההיכל צר מאחריו ורחב מלפניו",

מספרים (אלשיך הק') (פרשת תרומה ופרשת ויקרא), וכן הוא בחדדים (פרק ס"ו) וכן בקב הישר (פרק נ"א) וכן בשלי"ה הק' (שער האותיות אות ק' קדושה אות ה') ועוד) על הפסוק דמיירי על המשכן וכתוב (שמות כה, ה) **וְיִשְׁכְּנֵתִי בְּתוֹכְכֶם**, שלא נאמר ששכן 'בתוכו' בתוך המשכן, אלא 'בתוכם' היינו בתוך כל אחד ואחד מבני ישראל, וזה יש ליקח הלימוד ממידות ההיכל, כמו ששם היה 'צר מלאחריו ורחב מלפניו ודומה לארי', כך יהיה כל מקדש קטן של איש ישראל בגבורה עילאה והתקדמות תמידית לידע שיש בו כוחות להתגבר כארי לעשות רצון אביו שבשמים.

כן, מוכרח להיות תמיד עם הפנים לעתיד, 'רחב מלפניו', וזהו כמו ארי שהולך תמיד לעתיד, ואף שישן עשרים שעות או יותר, הרי עתה מתעורר והולך לעשות מה שצריך לעשות עתה בהתגברות שלמה וגבורה עצומה, בלא שמעשיו ושנתו עד עתה יקלקלו את מצבו ורוחו שיפול בעצמו, וזה צריך האדם תמיד להיות 'רחב מלפניו' להסתכל על העתיד ולהרחיב את השגותיו שם, ואפילו שהיה עד עתה 'צר מלאחריו', וזאת היא תכונת הארי.

והלא כל אדם הוא משכן לשכינה הקדושה כמאמר הנודע

ה.

לטרוף ולהביא מזון לילדיה, כי באמת גם הלביאה היא חזקה ויש בה כוח לטרוף והחיות פוחדים ממנה, אלא שלפעמים קורה ויש נגדה איזה מלחמה ומאבק שמנסה לטרוף איזה חיה, והם נאבקים נגדה ומנסים להציל הטרוף מטורפו, ואז הלביאה היא בעת צרה ומלחמה, והדרך היא שאז נכנס הארי הזכר ובא במהירות עצומה בכל תוקפו וגבורתו להציל את הלביאה ואת הטרף, ובבוא הארי הזכר, פוחדים

בנבואת בלעם על ישראל בפרשת בלק נאמר (במדבר כג, כד) **הֲיֵן עִם פְּלִבְיָא יָקוּם וְכַאֲרֵי יִתְנַשֵּׂא**, והרבה האריכו לבאר ולרמוז בכפילות לשון הכתוב, שישראל הם גם כלביא וגם כארי, ואצל הלביאה כתיב לשון קימה ואילו אצל האריה הזכר הלשון הוא התנשאות.

ויש לרמוז ולומר על פי דרכי התנהגות האריות באמת, שהדרך הוא שהאמא הלביאה היא הולכת

ועוד יש ללמוד מדרכו של אריה, שבאמת אין הוא מראה כוח וגבורתו תמיד, וכנ"ל שרוב שעות היום הוא בכלל יושן ורובץ, אבל בזמן של פחד וחשש שמא תבוא איזה חיה לתקוף או לטרוף או להפחיד את האריות ואת סביבתם, או אז מתרומם האריה ומראה ומוכיח לכל את גבורתו הגדולה, וזה צריך להיות לימוד נפלא לאיש ישראל, דווקא במקומות מועדים לפורענות ולנסיונות, במקומות שהאדם יודע שכאן יכול לבוא היצר ולהפחידו ולהקטין את כוחותיו ולפתות אותו שממילא הוא כבר ישן ורובץ ואינו יכול לקום עוד, או אז צריך האדם להראות את כוחותיו הגדולים ואת שאגתו וגבורתו נגד היצר הרע וכת דיליה, וישכח מכל מה שהיה 'צר מלאחריו' אלא עתה יהיה 'רחב מלפניו' כארי שמראה גבורתו נגד כל הקמים עליו.

ויעזור השי"ת שאכן נקח חיזוק נפלא זה לעבודת השי"ת, לזכור את יציאת מצרים בכל יום, להתחלף ולהתחדש בכל מצב וקושי, 'שיהא הוא מעורר השחר', להביא את האור ואת בהירות הבוקר אף בתוך מצבי החושך, ואז נזכה 'כימי צאתך מארץ

החיות ובורחים ויודעים שאין להם דרך נגדו ומתייאשים מלהציל את הטרף משיני האריות.

וזה יש לומר הרמז בפסוק, דמתחילה באופן הרגיל 'הן עם כלביא יקום' כמו הלביאה שהיא פותחת ויוצאת לטרוף לילדיה טרף, כמו כן ישראל הם כלביאה שקמים על יצרם להתנגד אליו ולעובדו יתברך בשלמות, אבל במצב קשה שאז היצר מתגבר על האדם מאוד ונלחם עמו להפילו בתאוות עולם הזה וכדומה, אז עבודת ישראל הוא 'כארי יתנשא' כמו הארי שמנשא עצמו על כל החיות ובא להציל את הלביאה ואת טרפה, כך ישראל מתגברים בכוחות הנפש עצומים להתנשאות כנגד היצר הרע ולהראות לו את גבורתם שיש בהם כוחות עצומים, לשכוח כל מה שהיה עמם עד עתה ולהתנשאות בגבורה ותקומה נגדו.

וזה צריך האדם להשריש בקרבנו, שיש בו כוחות עצומים כמו אריה, כי לא מאמר בעלמא הוא מאמר התנא להיות האדם 'גיבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים' אלא אם הוראה הוא לנו, הרי מוכרח שיש בנו בתוכנו כוחות עילאים אלו לעבודתו יתברך שמו.

ניצוני אור • זידיטשוב • לה

לארי, צר מלאחריו ורחב מלפניו
נגד כל הסט"א והקטרוגים על
ישראל, וגם עד אז נזכה להתגבר
כארי יתנשא נגד כל הקשיים
והנסיונות, אכי"ר.

מצרים אראנו נפלאות' שנזכה
אכן לצאת מכל מיצרנו וקשיינו,
עדי נזכה לאור הגדול 'אז יבקע
כשחר אורך' אור של היכל של
בית המקדש השלישי שיהא דומה

צַדִּיק עוֹלָם יִתִּיב צְדִיק

עטרת ראשנו ונזר תפארתנו, אבינו רוענו אשר
נשא אותנו על לוח לבו הטהור

כבוד קדושת אדמו"ר הקדוש והטהור

מזן רבי יהושע העשיל זצוקל"ה זי"ע

בן מזן הרה"ק רבי אברהם זצוקל"ה זי"ע

מזידיטשוב שיקאגו

אשר נתעלה לישיבה של מעלה בב"ד סיון תשפ"ד

